

1. Przedmowa

Niewiele osób zna dziś treść poematów homerowych. Niektórym może mówić coś ten czy ów przywoływany częściej epizod albo jego przysłowiowe znaczenie, jak choćby związane z opowieścią o podróży między Scyllą a Charybdą, jednak większości osób Homer kojarzy się z Troją i z pytaniami o wojnę trojańską: czy miała miejsce naprawdę? Czy da się ją udowodnić przez badania archeologiczne?

Niniejsza książka nie stawia sobie za cel przedstawienia wszystkich argumentów „za” i „przeciw” przytaczanych dzisiaj w sporze o Troję, chce natomiast uwagę, odwróconą przez tę dyskusję, z powrotem skupić na dawnej poezji. Zwięzłe streszczenie ma przywrócić świadomości czytelnika treść obu opowieści homerowych i umożliwić mu rozeznanie, o czym te poematy traktują i w jaki wpisują się horyzont kulturowy i historyczny. Dopiero przy pełnej znajomości treści *Iliady* można postawić pytanie, czy jest ona rzeczywiście narracją o dawnej wojnie, czy może jednak mitologiczną opowieścią, którą należałoby typologicznie zaklasyfikować do sfery mitycznych objaśnień świata. Podobne objaśnienia świata, wiedzę o stworzeniu, o bogach, bohaterach i początkach ludzkości znaleźć można we współczesnej Homerowi, spisanej tradycji starożytnego Wschodu.

Zasadniczą część książki stanowi interpretacja tekstu. Eposy homerowe zostaną objaśnione z różnych punktów widzenia, przy uwzględnieniu ich historycznego kontekstu, czyli realiów początku VII w. p.n.e. Nie należy się oczywiście spodziewać ani omówienia całości historycznego tła wczesnych dziejów Grecji, ani

przedstawienia sporów dotyczących Troi czy archeologii homerowej. Z tą problematyką Czytelniczki i Czytelnicy niniejszej książki mogą się zapoznać, sięgając do wydanych już w tej serii¹ następujących tomów: Karl-Wilhelm Welwei, *Die griechische Frühzeit. 2000 bis 500 v.Chr.* (2002), Dieter Hertel, *Troia. Archäologie, Geschichte, Mythos* (wyd. 2, 2002) i Justus Cobet, *Heinrich Schliemann. Archäologe und Abenteurer* (1997).

Niemieckie cytaty z dzieł Homera pochodzą (w kilku przypadkach z niewielkimi zmianami) z tłumaczenia *Iliady* i *Odysei* pióra Wolfganga Schadewaldta². Podane w tekście odnośniki przydatne będą tym spośród Czytelników, którzy chcieliby poszerzyć swoją znajomość tekstu Homera. Jest to godne polecenia już choćby dla tej przyczyny, że w ten sposób można się zapoznać z jednym z najważniejszych i najoryginalniejszych utworów literatury światowej. Chciałabym w tym miejscu podziękować redaktorowi, dr. Stefanowi von der Lahr, za nadzwyczajną uwagę, jaką poświęcił tej książce, i za starania, aby mojemu wykładowi nadać bardziej przejrzystą formę.

Barbara Patzek

¹ Seria Wissen wydawnictwa C. H. Beck, w której niniejsza książka ukazała się w języku niemieckim [przyp. tłum.].

² Polskie cytaty z *Iliady* podano w przekładzie Kazimierzy Jeżewskiej, z *Odysei* – w przekładzie Jana Parandowskiego, patrz „Apendyks: bibliografia polska” [przyp. tłum.].